

Мавлид

Савол: Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва салламниг туғилган құнларини нишонлаш мүмкінми?

Жағоб: Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва саллам ёки бирор бошқа инсоннинг туғилган күнни нишонлаш жоиз әмас, чунки бу диндаги бидъатдир. На Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва саллам, на ҳидоят ва түғри йўл устидаги халифалар, на қолган саҳобалар уни (туғилган күнни) нишонламадилар. Билмоқ лозимки, уларнинг барчаси Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва салламниг суннатларини билувчироқ, у зотни (соллаллоху алайҳи ва саллам) барчадан яхши кўрувчироқ ва у зотнинг ўйтитларига энг гўзал услубда эргашувчироқ эдилар.

Пайғамбар соллаллоху алайҳи ва салламдан қўйидаги сўзлар ривоят қилинади: «*Ким бизнинг бу ишишимизда* (яъни динимизда) *ундан бўлмаган нарсани пайдо қиласа, у рад* (қилинади)» (Бухорий ва Муслим ривоятлари), яъни бу амал қабул қилинмайди. Бошқа ҳадисда айтиладики: «*Бас, менинг суннатимни ҳамда ҳидоят ва тўғри йўл устидаги халифаларнинг суннатларини лозим тутинглар, уларни маҳкам ушланглар ва тишларингиз билан* (яъни, қаттиқ) *ёнишинглар. Динда янги пайдо қилинган ишлардан сақланинглар. Зоро, ҳар бир янги пайдо қилинган иш бидъат ва ҳар бир бидъат залолатдир*», дедилар (Саҳиҳ сунан Аби Довуд: 3851). Зикр қилинган икки ҳадисда бидъатдан қаттиқ огоҳлантиришни кўриш мумкин.

Аллоҳ таоло Куръонда айтади:

وَمَا آتَنَّكُمْ أَرْسُولُنَا فَخُذُوهُ وَمَا نَهِّنَّكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ۝

«Пайғамбар ўзи сизларга ато этган нарсани олинглар, у зот сизларни қайтарган нарсадан қайтинглар» (Ҳашр: 7). Шунингдек:

فَلَيَحْذِرِ الَّذِينَ تُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

«(Пайғамбарнинг) амрига хилоф иш қиласидан кимсалар ўзларига бирон фитна-кулфат етиб қолишдан ёки аламли азоб етиб қолишидан ҳазир бўлсинлар!» (Нур: 63).

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوَ اللَّهَ وَالْيَوْمَ أَلَّا خَرَوْدَكَ اللَّهَ كَثِيرًا

«(Эй мўминлар), сизлар учун – Аллоҳ ва охират кунидан умидвор бўлган ҳамда Аллоҳни кўп ёд қиласидан кишилар учун Аллоҳнинг пайғамбари (иймон-эътиқоди ва хулқи атвори)да гўзал ибрат бордир» (Аҳзоб: 21). Шунга ўхшашиб маънодаги яна бошқа оятлар ҳам мавжуд:

وَالسَّبِقُونَ الْأَوْلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعْدَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

«Муҳожир ва ансорларнинг биринчи пешқадамлари ва уларга чиройли амаллар билан эргашган зотлар – Аллоҳ улардан рози бўлди ва улар ҳам Ундан рози бўлдилар. Яна (Аллоҳ) улар учун остидан дарёлар оқиб турадиган, улар абадий қоладиган жаннатларни тайёрлаб қўйди. Мана шу буюк баҳтдир» (Тавба: 100).

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَأَتَمَّتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيَتُ لَكُمْ أَلَّا سُلَّمَ دِيْنًا

«Бугун сизларга динингизни комил қилдим, неъматимни бенуқсон, тўкис қилиб бердим ва сизлар учун (фақат) Исломни дин қилиб танладим» (Моида: 3).

Туғилган кунларни байрам деб жорий қилинса, Аллоҳ ўзининг комил динини умматга нозил қилишда ноқислик қилган ва Росууллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўз вазифалари якунита етказмаганлар деган ҳолат вужудга келади. Бу эса бўлиши мумкин бўлмаган ҳолатdir. Динга Аллоҳ изн бермаган нарсаларни киритаётган турли инсонлар пайдо бўлмоқда. Шу билан бир қаторда улар ушбу амаллари орқали Аллоҳга қурбат ҳосил қилаётганикларини эътироф этишмоқда. Шубҳа йўқки бунда Аллоҳ ва Росулиниң ҳукмига норозилик изхор қилиш хатари мавжуд. Бироқ Аллоҳ бандаларинг динини комил ва тўлиқ қилди, уларга бўлган раҳматини якунлади ва бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам инсонларга динни тўлиқ етказдилар. Жаннатга олиб борувчи ва Жаҳаннамдан узоқлаштирувчи йўлни изоҳсиз қолдирмадилар. Бу ўша ягона йўлки, ўзлари ундан юриб ўтган йўлдир. Ушбу таъкид қуийдаги ҳадисда ўз тасдиқини топган: Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳу ривоят қилади, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «*Аллоҳ таоло пайғамбарлар юборар экан, умматларини уларга маълум бўлган барча яхшиликларга йўллаб, уларга маълум бўлган барча ёмонликлардан огоҳ қилишини з иммаларига юклади*» (Имом Муслим ривояти).

Охирги пайғамбарнинг сифатлари, энг афзал ва ҳақиқатдан Росулларнинг энг охиргиси эканликлари аниқ маълумдир. Шунингдек у зот тушунтириш ва панд-насиҳат қилишда энг афзал инсон эдилар. Шундай экан, агар у зотнинг туғилган кунларини нишонлашлик диннинг бир бўлаги бўлганида ва Аллоҳ бу ишдан рози бўлганида эди, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам буни дарҳол тушунтирган ва ушбу кунни нишонлашни ҳаётлик даврларидаёқ татбиқ қилган бўлар эдилар. Ёки у зотнинг саҳобалари бу ишни уларга эргашиб қилган бўлар эдилар. Бу ишларнинг бирортаси содир бўлганий йўқ. Бундан шу нарса маълум бўладики: (мавлидни) нишонлашлик Ислом динига алоқаси бўлмаган амалдир. Ҳатто Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам юқоридаги ҳадисларда огоҳлантирган хатарли бидъат амалдир. Яна шу маънодаги бошқа қўргина ҳадислар мавжуд, масалан: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам жума хутбасида айтган сўзлари: «*Аммо баъд. Дарҳақиқат, сўзларнинг рости – Аллоҳнинг Каломи, йўлларнинг яхиси – Мұҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг йўли, ишларнинг ёмони – (динда янги пайдо қилинган) бидъат, барча бидъат – залолатдир*» (Имом Муслим ривояти).

Кибор уломалор ҳайъати юқорида зикр қилиб ўтилган ва бошқа қўргина хужжатлар орқали ҳар қандай туғилган кунларни нишонлашликни очиқ рад этдилар ва бу каби маросимлардан узоқ бўлишга чақирдилар. Бироқ кейинчалик баъзи уламолар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг туғилган кунларини нишонлашга рухсат бердилар. Бунга ҳаром ишларга йўл қўйилмаслигини қатъий шарт қилдилар, масалан: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг мартабаларини таърифлашда ғулув кетмаслик, бир бинода эркак ва аёлларнинг жамланмаслиги, мусиқа асбобларидан фойдаланмаслик ва шу каби шариат ҳаром қилган ишлар. Улар ушбу кунни нишонлашни яхши бидъат (бидъат ҳасана) деб ҳисобладилар.

Шариатда шундай қоида борки, инсонлар орасидаги ҳар қандай ихтилофларда Аллоҳнинг Китоби ва Росули соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг суннатларига мурожаат қилиш шартdir. Аллоҳ айтади:

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِنْكُمْ فَإِن تَنْزَعُمْ فِي شَيْءٍ فَرَدُوهُ
إِلَى اللَّهِ وَإِلَّرَسُولِ إِن كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ أَلَّا خِرَّ ذَلِكَ حَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

«Эй мўминлар, Аллоҳга итоат қилингиз, ва пайғамбарга ҳамда ўзларингиздан бўлган (яъни мусулмон) ҳокимларга бўйинсунингиз! Бордию бирон нарса ҳақида талашиб қолсангиз,— агар ҳақиқатан Аллоҳга ва охират қунита ишонсангиз — у нарсани Аллоҳга ва пайғамбарига қайтарингиз! Мана шу яхшироқ ва чиройлироқ ечимдир» (Нисо: 59).

وَمَا أَخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

«(Эй Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам, мўминларга айтинг): «Сизлар (бу ҳаёти дунёда кофирлар билан) ихтилоф қилган ҳар бир нарсанинг ҳукми (Қиёмат қунида) Аллоҳга (қайтаришур ва У зот ким ҳақ, ким ноҳақ эканлигини ажратиб берур). Мана шу Аллоҳ Парвардигоримдир. Ўзига суюндим ва Ўзига илтижо қилурман»» (Шуро: 10).

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг туғилган кунларини нишонлаш масаласида биз Аллоҳнинг Китобига мурожаат қилдик. Унда биз Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг буйруқларини бажариш ва қайтариқларидан қайтиш керак эканлигини топдик. Шунингдек Аллоҳ таоло бизга тўлиқ ва комил динни ато этганини хабарини берди. Шундай қилиб Росулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам туғилган кунларини нишонлашга буюрмадилар ва бу Аллоҳ томонидан тақдим этилган диндан эмас. Аллоҳ таоло бизга диний масалаларда Росулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламга эргашишга буюрган.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг суннатларига мурожаат қилар эканмиз на Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ва на у зотнинг саҳобалари Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг туғилган кунларини нишонлаганликларини ёки бирор кимга бу амални қилишни буюрганларини топмаймиз. Бу Ислом ва туғилган кунларни нишонлашликнинг номуносиблигига яна бир далилдир. Ачинарли амал бўлган бу байрамни нишонлашлик яхудий ва насоролардан иборат бўлган аҳли китобларнинг бидъати ва уларга тақлид қилиш билан боғлиқдир.

Оз бўлсада ақли бор, ҳақни англашга интилувчи инсонга барча нарса тушунарлидир. Ушбу байрам Исломдан эмас ва бидъатдан ўзга нарса эмас. Бу каби амаллардан узоқ бўлиш ва тарк этишга Аллоҳ ва Росули соллаллоҳу алайҳи ва саллам буюргандир.

Шунингдек оқил инсон кўпгина давлатларда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг туғилган кунларини нишонаётганларнинг сони кўплиги билан алданмасин. Чунки ҳақиқат шариатнинг муқаддас матнларидаир, одамларнинг гапларида эмас, ҳатто улар қўпчилик бўлсалар ҳам. Аллоҳ аҳли китоблар ҳақида айтади:

وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَنَكُمْ إِنْ

كُنْتُمْ صَدِيقِينَ

««Жаннатга фақат яхудий ёки насроний бўлганлар киради», дейишди (яъни яхудийлар: «Биз кирамиз», дейишса, насронийлар: «Биз кирамиз», дейишди). Бу уларнинг хом хаёлларидир. Айтинг (эй Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам): «Агар ростгўй бўлсангиз, ҳужжат келтиринг!»» (Бақара: 111).

وَإِنْ تُطْعِمَ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضْلُوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَبَعُونَ إِلَّا الظَّنُّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا

تَخْرُصُونَ

«Ер юзидағи кимсаларнинг жуда құпларига итоат қиласынан бүлсанғиз, сизни Аллохнинг йўлидан оздирурлаар. (Зотан) улар фақат гумонларигагина эргашурлар ва фақат алдайдилар, холос» (Анъом: 116).

Зикр қилиб ўтилган байрамларнинг асосий қисми, қолганларидан ташқари, шариат қайтарган кўпгина ҳолатларни ўз ичига олган. Масалан: эркак ва аёлларнинг бир жойда жамлашилари, мусиқа асбоблари ишлатилиши, наркотик моддалар ва шунга ўхшаш нарсалардан фойдаланиш ва ҳоказолар. Баъзи ҳолларда бунданда гуноҳи оғирроқ ва ёмонроқ ишлар содир бўлади – бу катта ширқдир: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ёки бошқа бироннинг мартабасида ғулув кетиш. Баъзида эса бунданда оғирроқ ишлар – ғайб илми борлигига ишонч билан у зотдан мадад сўраш. Бу каби таъқиқланган амаллар мисолининг сони жуда катта.

Саҳиҳ ҳадисда айтиладики: «Ғұлувдан сақланынглар! Сизлардан илгаригиларни ғұлув ҳалок құлган» (Ахмад, Термизий, Ибн Можа ривоятлари). Шунингдек Пайғамбар соллаллоху алайхи ва саллам дедилар: «Мени худди насоролар Исо ибн Марямни күкка күтартганидек күкка күтариб мақтаманглар! Мен бор үйги бир бандаман. «Аллоҳнинг бандаси ва Ресули» деңглар». Ҳадисни Бухорий Умардан ривоят қылған.

Ушбу масалада ажабланарли ва ғалати ҳолат шундаки, ушбу бидъатни энг зўр услубда нишонлашга ва бу қадар хато урфни ҳимоя қилишга фаоллик билан уринишади. Исломнинг фарз амалларини эса, масалан: жума ва жамоат намозларини бажарилмаган, унтутилган ҳолда тарк этишади, ҳеч қандай эътиборга олишмайди. Бу каби муносабатларни ножӯя ҳисобламайдилар ҳам. Шубҳа йўқки, бу иймон заифлиги, ақднинг ноқислиги ва қалбдаги қават-қават гуноҳларнинг белгисидир. Аллоҳ таолодан бизга ва барча мусулмонларга бу каби аянчли ғамлашликдан нажот беришини сўраймиз!

Баъзиларнинг эътироф этишича Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўз туғилган кунлари нишонлаш маросимида ҳозир бўлар эканлар. Шу муносабат билан у зотни ўринларидан туриб, муҳаббат билан олқишлиашади. Бу буюк ёлғон ва улкан жаҳолатдан бошқа нарса эмас. Чунки Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам қабрларидан Қиёмат қунигача турмайдилар ва бирор кимса билан алоқа боғламайдилар, ҳеч қандай мажлисларда ҳозир бўлмайдилар. У зотнинг танаси қабрда, руҳлари эса Роббиларининг хузуридаги энг юқори мартабада (аъла иллийин).

Аллоҳ таоло айтади:

١٥ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمْ يَتُوْنَ ١٦ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبَعْثُونَ

«Сүнгра шак-шубҳасиз сизлар (эй инсонлар), мана шундан (яни яралиб, ҳаётга келганингиздан) кейин (ажалларингиз биттагач) албатта вафот топгувчиидирсизлар. Сүнгра шак-шубҳасиз сизлар қиёмат қунида қайта тирилурсизлар» (Мұйминун: 15 - 16).

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Қиёмат күни энг аввал қабри очиладиган, энг аввал шафоат қиласынан бериладиган инсон менман».

Зикр қилиб ўтилган оят-ҳадислар ва шу маънодаги бошқа ривоятлари шу нарсани қўрсатадики, барча ўликларнинг қабрларидан чиқишилари, хусусан Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳам фақаттина Қиёмат куни содир бўлади. Ушбу масалада уламолар ўртасида ихтилоф йўқ. Ҳар бир мусулмон, жоҳил кимсалар томонидан содир этилаётган бидъатлардан огоҳ бўлиб, ушбу ҳақиқатни англаши ва унутмаслиги лозим. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва салламга саловот айтиш эса солиҳ амалларнинг энг афзалидандир. Аллоҳ таоло бу ҳақда айтади:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلِّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَأْتِيهَا الْذِيْنَ إِيمَانُهُمْ صَلَوَاتٌ عَلَيْهِ وَسَلَامٌ مُّؤْتَسِلِيماً

«Албатта Аллоҳ ҳам, Унинг фаришталари ҳам пайғамбарга дуою салавот айтурлар. Эй мўминлар, сизлар ҳам у зотга саловот ва саломлар айтинглар!» (Аҳзоб: 56).

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «*Ким менга бир марта саловот айтса, Аллоҳ үнга ўн марта саловот айтади*». Ушбу амални ҳар қандай вақт қиласа бўлади, айниқса фарз намозидан кейин ва бошқа қўпгина ҳолатларда, масалан: аzonдан сўнг, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам номлари зикр қилинганда, жума куни ва қўпгина уламоларни фикрича ҳар бир намоз сўнгида ташаҳхуддан кейин саловот айтиш лозим. Бунга қўпгина ҳадислар далолат қиласи.

Биз Аллоҳдан динни тушунишлигимизга тавфиқ беришини ва эътиқодимизни мустаҳкам қилишини, ўз раҳмати или суннатга эргашишга ва бидъатлардан йироқ бўлишимизга муваффак қилишини сўраймиз.

Аллоҳ пайғамбаримизга, Унинг оиласи ва саҳобаларига салавоту саломлар йўлласин.

Шайх Абдулазиз ибн Абдуллоҳ ибн Боз раҳимаҳумлоҳ